

PSIHOFARMAKOTERAPIJA U STARIJOJ ŽIVOTNOJ DOBI

Dr.sc. D. Babić

Psihofarmakoterapija - okosnica psihijatrijskog tretmana u skupini osoba starije životne dobi.

Prednost farmakoterapije: dostupnost lijekova ovoj skupini pacijenata, naviklih na uzimanje lijekova za ostale bolesti.

Nedostaci farmakoterapije u starijoj dobi su učestalost neželjenih reakcija na lijekove, interakcije među lijekovima i interakcije lijeka s postojećom bolesti.

Prema studijama američke populacije, osoba starije dobi prosječno uzima **četiri lijeka propisana na recept i dodatna četiri lijeka iz slobodne prodaje**, dok štićenik doma za starije uzima devet lijekova.

U starijih pacijenata, komplikacije zbog same farmakoterapije, važan su zdravstveni problem. U osoba dobi od 70 do 79 godina neželjene su reakcije na lijekove svih vrsta sedam puta češće nego u osoba s 20-29 godina.

Općenito se smatra da su u liječenju starijih osoba često dovoljne niže doze lijekova.

No sama za sebe, dob nije indikacija za modifikaciju doze.

individualne karakteristike pacijenta,

konstitucija,

karakteristike lijeka.

OPĆE SMJERNICE ZA PSIHOFarmakoterapiju OSOBA STARIJE DOBI

Povećana osjetljivost na lijekove u starijoj dobi

javlja se zbog promjena farmakokinetike i farmakodinamike.

Redukcija jetrenog metabolizma i bubrežnog klirensa djelovat će na usporavanje farmakokinetike lijeka.

Smanjeni metabolizam i izlučivanje rezultiraju produljenim poluživotom lijeka u organizmu (viša razina lijeka u krvi - veći učinak kod jednake doze, ali i veća toksičnost).

U terapiji se preporuča **najniža djelotvorna doza lijeka**. Treba početi s niskom dozom, uz laganu titraciju. Dobro je izbjegavati kombinacije lijekova.

Izbjegavati lijekove sa sedativnim i hipnotskim učinkom zbog povećanog rizika od pada.

Rabiti lijekove samo kada je nužno, **odrediti terapijski cilj**, pojednostavniti terapiju, rabiti najnižu učinkovitu dozu.

LIJEKOVI U TERAPIJI ANKSIOZNIH POREMEĆAJA

BENZODIAZEPINI

Benzodiazepini su najčešće propisivani lijekovi u starijoj dobi.

Starije su osobe općenito osjetljivije na terapijsko i toksično djelovanje benzodiazepina. Preporučuju se niže doze, jer doze preporučene u mlađih mogu u starijih izazvati toksički učinak. Za starije osobe pogodniji su benzodiazepini s kraćim poluživotom (lorazepam, oksazepam, temazepam).

Stariji pacijenti koji uzimaju benzodiazepine dulje vrijeme (više od 6 mjeseci) nisu rijetki svakodnevnoj praksi. S obzirom na to da su noviji antidepresivi pokazali učinkovitost u anksioznim poremećajima, trebalo bi procijeniti potrebu promjene terapije s benzodiazepina na antidepresiv.

Normalne su doze oksazepama za odrasle mogu rabiti jer nema očitih kliničkih signifikantnih farmakokinetičkih promjena u starijih. Može nastati minimalna akumulacija, u odnosu na diazepam. **Oksazepam** se smatra lijekom izbora kod starijih.

LIJEKOVI U TERAPIJI NESANICE

Za teškoće usnivanja, učestalo noćno buđenje i rano jutarnje buđenje preporučuje se nitrazepam (do 5 mg), midazolam (7,5 mg), flurazepam(15 mg).

Zolpidem se preporučuje kod poteškoća usnivanja (5-10 mg).

LIJEKOVI U TERAPIJI DEPRESIVNIH POREMEĆAJA

~~Prednost tricikličkih antidepresiva~~
efikasnost, predvidljiva kinetika i jednostavno doziranje.

Nedostaci su česte nuspojave

SSRI

podjednako su djelotvorni kao i triciklični antidepresivi, uz povoljniji profil nuspojava.

Posebno je povoljno što se daju u jednoj dnevnoj dozi, nije potrebno značajnije prilagođavanje doze i sigurni su pri predoziranju. Nuspojave SSRI su mučnina, glavobolja, nemir, seksualne disfunkcije, nesanica i bradikardija.

Liječenje psihotične depresije u starijoj životnoj dobi uključuje kombinaciju antidepresiva i antipsihotika.

STABILIZATORI RASPOLOŽENJA

Liječenje BAP u starijih osoba jednako je tretmanu mlađih osoba.

Stariji pacijenti trebaju 30-60% nižu dozu litija za postizanje adekvatne koncentracije u plazmi, zbog smanjene glomerularne filtracije.

LIJEKOVI U TERAPIJI PSIHOTIČNIH POREMEĆAJA

Liječenje psihotičnih poremećaja osoba starije dobi jednako je liječenju mlađih osoba.

Preporučuje niska inicijalna doza antipsihotika, uz pažljivu titraciju pri povišenju doze.

Podaci o prethodnom uzimanju antipsihotika i individualni klinički odgovor te osjetljivost na neželjene reakcije najvažniji su u izboru antipsihotika.

Preporučuje se izbjegavanje niskopotentnih antipsihotika i kombinacija antipsihotika.

Antipsihotik	Terapijski raspon u starijih mg/dan
klorpromazin	10 – 300
tioridazin	10 - 300
flufenazin	0,5 – 5
haloperidol	0,5 – 5
klozapin	12,5 – 200
risperidon	0,5 – 5
olanzapin	2,5 – 20
kvetiapin	25 - 250

Najvažnije nuspojave atipsihotika u starijoj dobi

Antikolinergičke pojave	Kognitivne promjene (poremećaji pažnje i pamćenja), poremećaj ponašanja, suha usta, zamagljen pogled, konstipacija, retencija urina, tahikardija, egzacerbacija glaukoma uskog kuta.
Akutni ekstrapiramidni sindrom	Rigidnost, bradiknezija, tremor, distonija, akatizija
Tardivni poremećaj pokreta	Tardivna diskinezija, tardivna distonija, tardivna akatizija
Kardiovaskularne nuspojave	Hipotenzija, tahikardija, promjena EKG-a (nespecifične promjene T-vala, povišen QT- interval)
Ostale nuspojave	Sedacija, pad, kognitivne promjene, povišena koncentracija prolaktina, seksualna disfunkcija, povećanje težine, neuroleptički maligni sindrom, povećanje jetrenih enzima, žutica, Hiponatriemija, epileptički napad, fotosenzitivnost, retinopatija, agranulocitoza, nazalna kongestija

HVALA NA POZORNOSTI

Dr.sc. D. Babić